

[Ingerlise Koefoed]

man ikke kan købe noget, der er farligt. Deri ligger ikke et angreb på nogen, men en konstatering af, at vi også herinde har et ansvar for den slags ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 52:

Forslag til folketingsbeslutning om en generel ret for arbejdsløse til at deltage i undervisning i ledighedsperioden.

Af Jens Otto Madsen (VS) m.fl.
(Fremsat 4/12 84).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Efter forslaget skal alle ledige arbejdsløsheds-kassemedlemmer have ret til at uddanne sig eller modtage undervisning samtidig med, at de modtager arbejdsløshedsdagpenge. Ved uddannelse forstås enhver form for kompetencegivende uddannelse, forberedende uddannelse og almen uddannelse. Det fremgår endvidere af forslaget, at uddannelsesperioden skal ligestilles med arbejde efter arbejdsløshedsloven. Udbetaling af dagpenge er som bekendt betinget af, at et medlem har haft arbejde i mindst 26 uger inden for de sidste 3 år. Endvidere skal den ledige kunne deltage i et uddannelsesforløb i op til 2 år uden risiko for at måtte afbryde den igangværende uddannelse på grund af anvist arbejde.

Hertil vil jeg for det første sige, at beslutningsforslaget strider mod arbejdsløshedslo-

vens bestemmelser om, at der ikke må udbetales arbejdsløshedsdagpenge til et medlem, som er under uddannelse. Denne bestemmelse blev indført i loven ved en lovændring i 1979, og det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at forslaget var en videreførelse af gældende praksis. Hovedsynspunktet skulle som hidtil være, at deltagelse i kompetencegivende uddannelser burde dækkes over uddannelsessystemet og ikke over dagpenge-systemet. Denne betragtning mener jeg fortsat er meget vigtig, hvis det skal lykkes at bevare arbejdsløshedsforsikringens karakter af en forsikring mod arbejdsløshed, det vil sige en ordning, der opretholder indkomst og tilknytning til arbejdsmarkedet, mens arbejdsmulighederne undersøges.

Jeg vil i denne forbindelse pege på bestemmelsen i arbejdsløshedsloven om, at et medlem skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet for at kunne oppebære arbejdsløshedsdagpenge.

Dette beslutningsforslag bryder både med princippet om, at dagpenge ikke må udbetales til et medlem, som er under uddannelse, og med princippet om, at et medlem skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet for at få udbetalt arbejdsløshedsdagpenge.

Endvidere er forslaget om en fredningsperiode, det vil sige, at den ledige ikke kan anvises arbejde i uddannelsesperioden, et brud på et af arbejdsløshedslovens grundlæggende principper, nemlig at det primære selvfølgelig er at få den ledige i arbejde igen. Det vil på den anden side ikke være rimeligt, hvis man med loven i hånd skulle kunne udelukke en person fra enhver form for aktivitet med et uddannelsesmæssigt præg, blot fordi den pågældende er ledig. Der er derfor givet arbejdsdirektøren bemyndigelse til at gøre undtagelser for visse kategorier af uddannelser. Arbejdsdirektøren har herefter fritaget en række uddannelser, bl.a. ikke-kompetencegivende kurser, aftenundervisning m.v., for indflydelse på dagpengereetten.

Ønsket om at give ledige en større mulighed for at deltage i forskellige aktiviteter er også en af begrundelserne for regeringens forslag til en uddannelsesydelse. Jeg vil i denne forbindelse gøre opmærksom på to ting. For det første, at uddannelsesydelsen kun gives til ledige, der allerede har haft et arbejdstilbud, og for det andet, at det er en uddannelsesydelse, det vil sige, at der ikke

[Arbejdsministeren]

udbetales arbejdsløshedsdagpenge i uddannelsesperioden.

Jeg mener, at det er meget vigtigt at bevare arbejdsløshedsforsikringsordningens karakter af forsikring, og at det derfor er nødvendigt at stille krav til medlemmerne af en sådan ordning, bl.a. om, at de skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Jeg mener også, at arbejdsløshedsforsikringens primære formål er at få medlemmerne i arbejde.

Beslutningsforslaget bryder afgørende med disse principper, og jeg kan derfor ikke gå ind for det fremsatte forslag.

Jytte Andersen (S):

Vi er i socialdemokratiet enige med venstresocialisterne i, at vi må bruge nogle ressourcer til at styrke mulighederne for uddannelse, både for de ledige og for dem, der er i beskæftigelse. Vi er enige i, at det i de kommende år og i den kommende tid handler om at få nedbrudt nogle af de barrierer, der er, at få folk bragt i en situation, hvor de kan udvikle sig både i forhold til erhverv og personligt. Jeg tror, det er kolossalt vigtigt, at vi samler kræfterne om dette.

I forslaget har VS to erkendelser. Den ene erkendelse er, at der kan være nogle problemer med omkostningerne. Det tror jeg faktisk også der er. Der er ikke nogen tal i forslaget. Plejer det ikke at være VS'ernes største problem, hvordan omkostningerne udvikler sig? Det skal de ikke have nogen utak for.

Den anden erkendelse er, at der kunne være en risiko for, at muligheden for uddannelse blev brugt af en meget lille og meget velmotiveret gruppe, og det vil sige, at det meget let kunne blive sådan, at det var dem, der var forholdsvis godt uddannede, der tog for sig af retterne, og at det ikke ville medvirke til at udjævne uddannelseskłøften.

De to indvendinger er den socialdemokratiske folketingsgruppe enig i. Vi opfatter forslaget som lidt af et paradeforslag, der kan blokere en reel uddannelsesreform for de korttidsuddannede. Derfor skal vores opfordring være, at vi hellere skulle samle kræfterne om en indsats, der batter noget, både i forhold til at udjævne uddannelseskłøften og til at øge beskæftigelsen. Socialdemokratiet har fremsat nogle konkrete forslag, der kommer til første behandling her i næste uge, og som i langt højere grad giver svar på den

uddannelsespolitiske udfordring, vi står over for.

Vi skal efter vores opfattelse satse på en reel reform med betalt frihed til uddannelse, som giver alle en ret til uddannelse, giver alle en ret til at vælge nogle perioder, hvor de kan gå ud af arbejdslivet og få noget uddannelse. Vi har også den opfattelse, at det er lige så vigtigt at slå retten til at komme tilbage til arbejdspladsen fast. Retten til uddannelse skal være både for dem, der er i beskæftigelse, og for dem, der er ledige.

Det tror vi vil betyde en langt større bevilgning, forstået på den måde, at når nogle på arbejdsmarkedet med en meget beskeden uddannelsesbaggrund vælger at tage en uddannelsesperiode, så er der nogle af de ledige, der kommer i beskæftigelse, så der sker en rotation på en god måde. Det vil betyde, at den prioritering af uddannelsesressourcerne, vi opfatter som uhyre vigtig, nemlig den, der går ud på, at de korttidsuddannede står for tur, vil blive en reel uddannelsesreform, og dermed retter vi også uddannelsesskævhederne op.

Det andet, vi synes der skal satses på, er naturligvis modstand imod indgrebene i jobtilbudsloven, som regeringen og de radikale er i gang med. Det må efter vores opfattelse være sådan, at uddannelsesmuligheden rykkes frem til første arbejdstilbud, og at der også bliver en reel mulighed for at få uddannelsen, nemlig ved en nødvendig udbygning af uddannelsessystemet. Vi har ikke fået svar på, om der er de muligheder. Vi kan se, at der ikke er økonomiske midler til det. Vores opfattelse er altså, at der skal ske en reel udbygning af uddannelsessystemet, og at uddannelsesmuligheden skal rykkes frem til første jobtilbud.

Konklusionen på den socialdemokratiske gruppes opfattelse af dette forslag er altså, at det ikke er tiden at bruge kræfterne til at diskutere et forslag, som efter vores opfattelse vil virke som en hund i et spil kegler i forhold til en reel uddannelsesreform, men vi vil naturligvis se på forslaget og se på de muligheder, der kan være for at bidrage til den diskussion, vi skal have i næste uge.

Jette Thomsen (KF):

Efter dette forslag fra VS skal alle ledige A-kasemedlemmer have ret til at uddanne

[Jette Thomsen]

sig eller modtage undervisning samtidig med, at de modtager arbejdsløshedsdagpenge. Forslaget går endvidere ud på, at de ledige i et uddannelsesforløb i op til 2 år skal fredes, således at de i denne periode ikke skal tage imod anvist arbejde. Det fremgår endvidere af forslaget, at uddannelsesperioden skal ligestilles med arbejde efter arbejdsløshedsloven.

For mig at se er dette forslag et typisk forsøg på stemmefiskeri, idet det bryder med alle hidtidige principper. For det første: skal arbejdsløshedsdagpenge udbetales som en forsikring mod tab af arbejdsindtægt, må man være til rådighed for arbejdsmarkedet. For det andet er der arbejdsløshedslovens bestemmelse om, at der ikke kan udbetales arbejdsløshedsdagpenge under uddannelse.

Det konservative folkeparti afviser dette forslag.

Tørnæs (V):

Da mit partis ordfører, fru Hanne Severinsen, desværre ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne sige følgende:

Forslaget går ud på, at arbejdsløse skal have ret til at deltage i undervisning, og at det skal ske uden tidsmæssig begrænsning og således, at de arbejdsløse stadig regnes for at være til rådighed for arbejdsmarkedet, selv om de ifølge forslaget ikke behøver at tage anvist arbejde de første 2 år. Tager man en uddannelse, opfylder man således 26 ugers reglen. Det er i sandhed et meget generøst forslag.

I øjeblikket skal man som uddannelsessøgende som hovedregel klare sig med uddannelsesstøtten på det pågældende område. I mange tilfælde bliver man nødt til at lånefinansiere sin uddannelse. Hvis forslaget bliver vedtaget, vil det være en fantastisk tilskyndelse til, at enhver, der vil starte en uddannelse, først sørger for at blive arbejdsløs, og vi har nu engang ikke råd til at give en uddannelsesstøtte i dette land på maksimalt 104.000 kr. om året, selv om vi måske godt kunne tænke os ændringer på uddannelsesstøtteområdet.

Forslagsstillerne skriver i bemærkningerne, at man skal have alment dannende uddannelse i stedet for meningsløse og ørkesløse arbejdstilbud, som tilmed ofte tager arbejde fra dem, der har ordinære job. Her må vi

erklære os enige med forslagsstillerne. Det kunne måske give anledning til en interessant meningsudveksling mellem socialdemokratiet og VS på dette område. Socialdemokratiet har jo givet udtryk for, at jobtilbud er noget af det mest perspektivrige, vi overhovedet har. Regeringen har ganske rigtigt, som forslagsstillerne skriver, ønsket, at man fik noget mere perspektivrigt ud af dagpengesystemet ved at give en uddannelsesyddelse i stedet for andet jobtilbud. Når man kommer ind i uddannelsessystemet, er det ikke som arbejdsløs på arbejdsløshedsdagpenge, men som en arbejdsløs, der får en uddannelsesyddelse. Arbejdsløshedsforsikringen skal være en forsikring, ikke en ordning, der nærmer sig borgerløn.

Jeg må på venstres vegne afvise forslaget.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg vil godt gøre hr. Tørnæs opmærksom på, at den socialdemokratiske folketingsgruppe har stillet konkret forslag om, at den arbejdsledige skal have muligheden for at vælge imellem et jobtilbud og et uddannelsesstilbud, og vi lægger det hermed op til en individuel afgørelse, hvad den pågældende vil bruge sin arbejdsløshedsperiode til. Så det er noget sludder, at vi har sagt, at det alene er et jobtilbud, der er perspektivrigt.

Jobtilbudsloven er en god lov, men den kunne blive bedre, hvis den fik et uddannelsespolitisk indhold. Det har vi faktisk stillet et konkret forslag om, men er blevet nedstemt på. Nu vil regeringen og det radikale venstre lancere et uddannelsesstilbud i jobtilbudsordningen, som de arbejdsledige selv skal betale, og det synes vi er uanstændigt.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Må jeg fortolke fru Jytte Andersens udtalelser på den måde, at socialdemokratiet nu endelig har erkendt, at et uddannelsesstilbud er mere perspektivrigt end et jobtilbud?

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Et uddannelsesstilbud er naturligvis perspektivrigt. Et jobtilbud kan også være perspektivrigt, og de erfaringer, vi har, går fak-

[Jytte Andersen]

tisk ud på, at en stor del af dem, der har været i jobtilbud, får beskæftigelse bagefter, og det er trods alt det, der er afgørende i forhold til den arbejdsledige.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det, der støder mig, og det, der kalder mig på talerstolen, er naturligvis hr. Tørnæs' udtalelse om, at socialdemokratiet nu endelig har accepteret, at et uddannelsesstilbud er bedre end et jobtilbud. I foråret behandlede vi et forslag her i folketinget fra socialdemokratiet om, at vi i stedet for første jobtilbud skulle give et uddannelsesstilbud. Da stemte hr. Tørnæs og samtlige regeringspartierne medlemmer imod. Den rette konklusion er, at det er godt, at venstre endelig kan se, at der er noget positivt i uddannelse af de ledige, men det positive forsvinder, når man vil forsøge at få det til at dække over, at man vil jage de langtidsledige ned i den sociale skraldekasse.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Jeg erindrer ikke, at socialdemokratiet i den tid, de sad med regeringsmagten, formåede at komme med løsninger og forslag, der kunne give de arbejdsledige en rimelig mulighed for at få et uddannelsesstilbud og få en anden erhvervskompetence end den, de i forvejen har. Men jeg takker for tilslutningen fra socialdemokratiet til, at et uddannelsesstilbud er perspektivrigt.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

At hr. Tørnæs ikke erindrer, hvad der er foregået her i folketinget, før han blev medlem af tinget, kan selvfølgelig ikke belaste socialdemokratiet. Hvis hr. Tørnæs vil slå tilbage i folketingets forhandlinger og se, hvad der er sket på området, så vil han blive meget, meget klogere.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Fru Jytte Andersen for endnu en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Må jeg tage hr. Tørnæs' bemærkninger som en positiv holdning til betalt frihed til uddannelse, en reel, almen opprioritering af uddannelsesmulighederne for voksne? Hvis det er korrekt, så får hr. Tørnæs mulighed for at give udtryk for sin positive holdning på næste fredag.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Hr. Tørnæs for en sidste kort bemærkning. Derefter går vi over til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Fru Jytte Andersen skal aldeles ikke være i tvivl om venstres og for så vidt også regeringens positive holdning til at give de langtidsledige de bedste muligheder for at få forbedret deres uddannelse. Det skal hun ikke et sekund være i tvivl om, og af den årsag er det føromtalt lovforslag fremsat.

Carsten Andersen (SF):

Jeg var et øjeblik lidt i tvivl om, hvorvidt man havde indført et nyt princip, nemlig at vi får ordnet flere lovforslag på samme tid herinde, men det lykkedes vist ikke.

Det er da rigtigt, som det meget skarpt er bemærket af de borgerlige partiers ordførere, at venstresocialisternes forslag bryder med nogle principper. Så er vi da nået det stykke ad vejen. Hvis man også ville erkende, at de principper, vi har haft indtil nu, er skyld i, at vi har de problemer blandt de arbejdsløse og på arbejdsmarkedet, ville det være det næste skridt på vejen til at få hold på nogle af de problemer, der er blandt de arbejdsløse.

Venstresocialisternes forslag gør op med den del af rådighedsbegrebet, der forhindrer de arbejdsledige i at beskæftige sig med det vigtigste for dem og for samfundet, nemlig uddannelse og udvikling. Det eneste råstof, Danmark har, er menneskelig viden kombineret med arbejdskraft. Uden dette råstof havde vi ikke en chance på verdensmarkedet. Det er den veluddannede arbejder og det højt udviklede samfund, der er skyld i erhvervslivets fortjenester.

Nu er der nok mange, der vil tænke på investering og risikovillig kapital, men disse guldmønter kan ikke alene få dette samfund til at fungere; der skal også være en arbejds-

[Carsten Andersen]

styrke bagved, og der skal også være en uddannelse og en viden bagved.

Med hensyn til enkelthederne i forslaget kan vi være bekymrede for betingelsen om, at der skal være plads i uddannelsesinstitutionerne. Med den politik, som regeringens undervisningsminister fører, da vil han sikkert snart vide at få indskrænket pladserne, så der ikke kan komme en eneste arbejdsløs ind. Vi vil foretrække, at der oprettes pladser, der svarer til det behov, som der viser sig at være lukket op for. Vi er ikke i tvivl om, at en bred skare af den danske arbejdsstyrke vil melde sig i forbindelse med dette forslag til uddannelse, og vi tror ikke, at det kun vil være en elitær gruppe. Der er mange, der har et behov, og der er mange, der også har et ønske.

Forslaget lægger vægt på, at det er den enkelte arbejdsløse, der selv vælger sin uddannelse. Vi vil godt drøfte, om ikke fagforeningerne her bør have en forpligtelse til at rådgive og vejlede deres medlemmer om mulighederne i dette uddannelsessystem og dermed også sikre, at det får en større udbredelse.

Denne nyskabelse på arbejdsmarkedet vil ganske givet betyde en rotation. Der er nogle, der vil vælge at få suppleret en arbejdsmarkedsuddannelse og få skabt sig nogle bedre muligheder på arbejdsmarkedet igennem en uddannelse, når de er ude i en arbejdsløshedsperiode. Det må også imødeses, at nogle, som samtidig har arbejde og er under uddannelse, vil frigive disse arbejdspladser, sådan at der dermed også bliver gjort indhug i arbejdsløsheden.

I lyset af den betydning, som forslaget får på hele uddannelsessektoren, vil vi også gerne drøfte 2 års reglen. Det ville måske ikke være så dumt, om alle, der er inde i et længerevarende uddannelsesforløb, hvert andet år skulle $\frac{1}{2}$ år ud på arbejdsmarkedet. Men det vil også i mange tilfælde være urimeligt at skulle afbryde et uddannelsesforløb f.eks. $\frac{1}{2}$ eller 1 år, før uddannelsen er afsluttet. SF støtter forslaget og skal anbefale det til vedtagelse.

Lone Dybkjær (RV):

Det radikale venstre kan ikke støtte det foreliggende forslag. Vi har i det forlig, vi har indgået med regeringen om ændring af

jobtilbudsloven, valgt at prioritere de parter på arbejdsmarkedet, som er allersvagest stillet, nemlig de langtidsløse. Det er i sig selv, som også nogle partier har peget på, en ganske vanskelig opgave, men det er den, vi mener bør have den højeste prioritet.

Jeg skal i øvrigt henvise til det radikale venstres 10 punkts program for voksenuddannelser, som er vedtaget. Det angiver jo også vores principielle holdninger på dette punkt.

Dohrmann (FP):

Når en person befinder sig i den ulykkelige situation ikke at kunne finde et job, synes fremskridtspartiet, det er meget forkert, at man har indført en masse restriktioner, som for den enkelte betyder, at der er flere ting, man ikke må foretage sig, når man oppebærer arbejdsløshedsunderstøttelse.

Hvis det er sådanne tanker, der ligger bag dette forslag, kan vi følge forslagsstillerne så langt, men den sidste del af forslaget om, at man ikke skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, når man f.eks. skal deltage i en eller anden undervisning, kan vi selvfølgelig ikke tilslutte os. Det må være sådan, at den dag, jobmulighed byder sig, påtager man sig selvfølgelig det job. Man kan ikke blot fortsætte i det mønster, og jeg er enig med den socialdemokratiske ordfører i, at det vil blive misbrugt. Hvis dette forslag blev vedtaget, ville der i hvert fald være nogle, som faktisk ville tilbringe hele deres liv på en undervisningsbænk, og det kan selvfølgelig ikke være meningen.

Men som sagt er mange af de restriktioner, der findes i dag, helt ved siden af. Lad da den enkelte selv tilbringe sin hverdag, som man finder bedst muligt, uden alle de misundelsesrestriktioner, man nu engang har vedtaget. Det er ikke værdigt, og dem burde man selvfølgelig afskaffe.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Det er ikke, fordi jeg kan takke for velvilje fra ret mange partiers side. Men jeg skal da takke SF og til dels også socialdemokratiet og hr. Dohrmann for den første del af hans bemærkninger.

Arbejdsministeren startede med at fortælle, hvordan den eksisterende arbejdsløshedslovgivning er udformet, og hvad den inde-

[Elisabeth Bruun Olesen]

holder. Hvis arbejdsministeren vil give sig tilfreds med, at vi laver forslaget om, sådan at vi skriver, at man har ret til at uddanne sig eller modtage undervisning, samtidig med at man fuldt ud bevarer en ydelse på dagpengeniveau, skal VS da være de første til at lave den ændring, for så er arbejdsministerens forslag og arbejdsministerens bemærkninger ikke mere relevante; så opfylder det det, arbejdsministeren var inde på.

I bemærkningerne forleden dag i debatten om uddannelsesstilbud sagde hr. Bo Kristensen eksempelvis, at nu måtte man have uddannelsesstilbud i stedet for jobtilbud nr. 2, fordi det lige netop var altafgørende for de konservative, at de arbejdsløse skulle bringes i en bedre udgangsposition, når de skulle søge et job, og at der måtte være et alternativ, sådan at de arbejdsløse kunne løftes op på et højere niveau uddannelsesmæssigt set. Fru Hanne Severinsen supplerede med, at vi heldigvis da lever i et dynamisk samfund, synes hun, og at der på grund af de flaskehalsproblemer, som hun så, måtte være muligheder for efteruddannelse og omskoling osv., og derfor var det forslag, som regeringen var kommet med vedrørende ændringer i jobtilbudsloven, et progressivt forslag. Især de radikale har i debatten i aviserne forsøgt at sælge forslaget med, at det er det mest radikale, det mest progressive, det mest vidtgående stort set i dette århundrede, fordi man bryder med de principper, der indtil nu har været i arbejdsløshedslovgivningen, dette at man ikke må tage uddannelse, samtidig med at man opbevarer en ydelse på dagpengeniveau.

Debatten i dag viser, at der ikke er ret meget indhold i alt det, der er blevet sagt fra regeringens side og fra de borgerliges side, og at det, det i virkeligheden handler om, er at få de arbejdsløse ned på den lave sats, nemlig de 55 pct. efter ét jobtilbud.

VS var ellers enig med regeringen i den del, som man kan kalde progressiv, nemlig at man må få uddannelse med en ydelse, der er på dagpengeniveau. Vi synes, at den eksisterende lovgivning er alt for restriktiv med hensyn til, hvad man må, når man er arbejdsløs. Man må jo stort set ingenting. Man må få folkeskoleundervisning på 8.-9.-10. klassetrin og HF-enkeltfagsundervisning op til 12 timer. Ud over det må man ikke blive klogere, og man må ikke uddanne sig. Ifølge

regeringens forslag til ændring må man godt tage kompetencegivende uddannelse på en uddannelsesydelse på dagpengeniveau, men regeringens forslag er suppleret med, at endestationen er en tilværelse på et fattighedsniveau.

Det er det, vi har forsøgt at ændre ved at lave dette forslag, der opretholder de gode intentioner, som regeringen havde om, at man skulle kunne bruge sin arbejdsløshedssituation positivt og derfor kunne tage uddannelse på dagpengeniveau. Jeg vil gerne have ministerens svar på, om ministeren vil være tilfreds, hvis vi ændrer teksten, således at der ikke står arbejdsløshedsdagpenge, men ydelse på dagpengeniveau.

Vi har samtidig ment, at det var vigtigt at kunne tage uddannelsen så tidligt som muligt i en arbejdsløshedssituation, fordi de 5 år, som der nu kan gå, måske er en periode, som får den arbejdsløse selvtilid til at ligge på så lavt et sted, at den pågældende vil have svært ved at gennemgå en uddannelse. Derfor mener vi, at den arbejdsløse skal kunne vælge sin uddannelse straks man bliver arbejdsløs, og når som helst man måtte ønske det.

De borgerlige har spurgt: skal de arbejdsløse da kunne befinde sig i et dagpengesystem et helt liv? Især har hr. Estrup her fra talerstolen spurgt om det igen og igen. Det mener vi selvfølgelig de skal. Alle de, der ønsker at sælge deres arbejdskraft og er blevet medlemmer af en arbejdsløhedskasse og ikke kan få arbejde, fordi samfundet er af en sådan art, at der ikke er arbejde at få, skal selvfølgelig ikke henslæbe resten af deres liv på et eksistensminimum. Et samfund, der tilrettelægger sin produktion så tåbeligt, at der ikke er arbejde til alle, må i det mindste erstatte lønnen med en arbejdsløshedsunderstøttelse, som de arbejdsløse kan leve af, og det er ved gud på et andet niveau end den, vi har i dag.

Fru Jytte Andersen fra socialdemokratiet snakkede i virkeligheden langt mere om en reform vedrørende egentlig betalt frihed til uddannelse og mente, at dette her kunne være blokerende for den. At den skulle kunne virke blokerende, kan jeg overhovedet ikke se. Man kan sige, at det kan være et første skridt. Vi har i bemærkningerne til vores forslag faktisk nævnt, at en stor del af voksenbefolkningen har et generelt uddannelsesef-

[Elisabeth Bruun Olesen]

terslæb, og at man bør sætte ind med en adgang til betalt frihed til uddannelse, og det vil vi også gerne være med til. Vi kan ikke se, hvordan en gennemførelse af de principper, der ligger i dette beslutningsforslag, skulle stille sig hindrende i vejen for en generel betalt frihed til uddannelse for alle. Så jeg mener ikke, at vores forslag har noget som helst med en hund i et spil kegler at gøre, som fru Jytte Andersen sagde.

De konservative siger, at det er et forsøg på stemmefiskeri. Nej, det er et forsøg på at sikre, at de arbejdsløse kan bruge en arbejdsløshedssituation fornuftigt og uddanne sig, sådan som regeringen også siger den har intentioner om. Men debatten viser nu, at det, der i virkeligheden er intentionerne, er at smide de arbejdsløse, der ikke får arbejde efter et uddannelsesstilbud, ned på den lave sats, og at regeringens progressive ideer ender med et eksistensminimum.

Så siger venstre, at gennemførelsen af dette forslag ville betyde, at arbejdsløse stort set bare kan uddanne sig hele livet, og at man bare ville kunne melde sig ind i en fagforening og blive medlem af en A-kasse og så fortsætte med uddannelse resten af sit liv. Så vil jeg belære venstres ordfører om, at man ikke bare sådan kan komme ind i en arbejdsløhedskasse, sådan som reglerne er i dag i alle tilfælde. Der er visse regler, der skal være opfyldt, og forslaget i den form, det har her, retter sig mod dem, der er blevet medlem af en arbejdsløhedskasse og er blevet dagpengeberettigede – ikke andre. Derfor kan jeg ikke følge hr. Tørnæs' ord om, at det skulle være en forsikring, der nærmer sig en borgerløn.

Men konkluderende må jeg sige, at det nærmere er regeringen, der har en form for, hvad skal man kalde det, en progressiv holdning på overfladen, og vel især de radikale, som i dag siger, at man har valgt at prioritere de allersvageste, nemlig de langtidsarbejdsløse. Det synes jeg også er en smuk tanke, men så vil jeg godt spørge de radikale, hvorfor man ender med at smide de langtidsarbejdsløse via et uddannelsesstilbud, som ikke automatisk giver mulighed for et arbejde, ned på et eksistensminimum, for det er jo det, der er det primære.

Hr. Estrup sagde godt nok fra talerstolen den anden dag – vedrørende de bemærkninger, som arbejdsministeriet var kommet med

i sit eget lovforslag, om, at halvdelen af dem, der ville gå igennem en uddannelse, ville ende på en nedsat dagpengesats – at det kunne han da ikke tro på var rigtigt. Jeg ved ikke, hvorfor hr. Estrup ikke tror det, og det mangler vi stadig væk at få svar på.

Jeg vil gerne høre, hvad arbejdsministeren har at sige til mit forslag om, at vi ændrer teksten, sådan at man bevarer sit dagpenge-niveau, og at der ikke står arbejdsløshedsdagpenge.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Fru Elisabeth Bruun Olesen kan have noget ret i, at det ville se lidt bedre ud, hvis der stod uddannelsesydelse i stedet for arbejdsløshedsdagpenge, men det er nu ikke nok til, at jeg kan acceptere forslaget. Det, der er helt afgørende, er, at arbejdsløshedsforsikringssystemet er en forsikringsordning. Man forsikrer sig mod arbejdsløshed ved at melde sig ind i en A-kasse og ved at opfylde nogle betingelser. Det vil så sige, at hvis man bliver ledig, får man denne forsikringsydelse udbetalt under forudsætning af, at man står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Det er rigtigt, at vi i sidste uge i folketinget behandlede regeringsforslaget om ændringer af arbejdstilbudsloven, hvor der nu også er mulighed for enten at gå i gang som iværksætter eller få en kompetencegivende uddannelse. Men mens de normale krav for at få arbejdsløshedsdagpenge er, at man har været medlem af en A-kasse i 1 år, og at man inden for de sidste 3 år har haft 26 ugers arbejde, så siger vi altså, at hvis man bliver ledig, får man dagpenge i 2-2½ år. Derefter får man et arbejdstilbud, og så er det først, efter, at man har gennemført et arbejdstilbud, at man har en mulighed for at gå i gang med en kompetencegivende uddannelse eller som iværksætter. Det er, fordi vi fra regeringens side har fundet det væsentligt at bryde med den onde cirkel, vi har haft med, at folk fik 2. arbejdstilbud, som ikke bragte dem i arbejde. Vi kunne ligesom se nogle perspektiver, hvor folk også ville kunne få 3. og 4. arbejdstilbud, uden at det bragte dem i arbejde igen, og det er det, der er baggrunden for ordningen.

Hvis man forestillede sig, at VS' forslag blev vedtaget, ville det indebære, at man på baggrund af 26 ugers arbejde inden for de

[Arbejdsministeren]

sidste 3 år og 1 års medlemskab af en A-kasse faktisk samme dag eller dagen efter, at man blev ledig, kunne gå i gang med en kompetencegivende uddannelse, og så kunne man få udbetalt det, man havde fået i dagpenge, dvs. op til dagpengemaximum på 105.000 kr. Det er meget dyrt. Måske kunne det være positivt ud fra en meget idealistisk opfattelse, men det er meget dyrt.

Det er også meget forvirrende i forhold til andre systemer, vi kender. I hele undervisningsministeriets uddannelsessystem får unge, der er på SU, nogle og tyve tusinde kroner om året. Så ville det virke højst mærkeligt, om nogle, der gik i gang med en uddannelse, fik disse nogle og tyve tusinde kroner om året, mens andre, fordi de havde skabt sig 26 ugers arbejde inden for de sidste 3 år, måske kunne få et sted mellem 80.000 kr. og 100.000 kr.

Det, der så i virkeligheden er tale om fra VS' side, er jo, at dette her ikke handler om arbejdsløshedsforsikring, det handler i stedet om at lave en uddannelsesydelse til alle, som ligger på et sted mellem 80.000 kr. og 105.000 kr., sådan som det er i øjeblikket, og at gennemføre et forslag af denne art mener jeg er helt urealistisk.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg skal til arbejdsministeren sige, at der er to ting, der adskiller disse forslag. Det ene er tidspunktet for, hvornår man kan få en uddannelse. Det andet er, om det er forvridende eller ej.

Med hensyn til tidspunktet falder ministerens egen argumentation faktisk væk, for ministeren siger, at man skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, men ifølge ministerens eget forslag vedrørende jobtilbudsændringerne skal man ikke stå til rådighed for arbejdsmarkedet, mens man er på uddannelsesydelse. Faktisk er det jo det, regeringen siger er det afgørende progressive nye, som man har fundet på. Det vil sige, at de to forslag er ens med hensyn til, at man ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet i den tid, man er på uddannelse, så dér er vi enige.

Det, der adskiller os, er, hvad det hele skal ende med. Regeringen mener, at det skal ende med, at man kommer ned på de 55 pct. Desuden ligger forskellen i, hvornår man

skal have lov til at få denne uddannelsesydelse eller et beløb, der svarer til det dagpengeniveau, man måtte have. Her siger vi, at det af alle grunde, af menneskelige grunde, men også af arbejdsmarkedsmæssige grunde er det vigtigste, at man får uddannelsesstilbuddet så tidligt som muligt, for jo tidligere man får det, jo større er mulighederne for, at man kan gennemføre en uddannelse, og jo større er altså mulighederne for, at man er motiveret for det.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Fru Elisabeth Bruun Olesen har ret i, at også i regeringens forslag om uddannelsesydelse findes bestemmelsen om, at så længe man er i gang med en uddannelse, kan man ikke pålægges anvist arbejde. Det er en af de gode ting i det forslag, at man i tryghed kan gennemføre sin uddannelse.

Men når vi har lavet det forslag, som egentlig er et brud på de almindelige hovedregler vedrørende arbejdsløshedsforsikring, har det jo været, fordi vi finder, at der er en ganske særlig situation for de mange mennesker, som vi nu kan se skal have 2. arbejdstilbud, og de mange, vi kunne forvente også om kort tid skulle have et tredje arbejdstilbud, hvis ikke vi havde lavet dette lovforslag.

Men der er altså en afgørende forskel på regeringens forslag og på VS' forslag, og det er tidspunktet for, hvornår man sætter ind med muligheden for at give et uddannelses-tilbud. Jeg vil igen sige til fru Elisabeth Bruun Olesen, at regeringen finder ikke, at det er rimeligt eller muligt at lave en hel uddannelsespolitisk ydelse på dagpengeniveau for alle, der bare har været i arbejde i 26 uger inden for de sidste 3 år. Det er der ikke økonomiske midler til, ja, jeg kan slet ikke overskue, hvor mange milliarder kroner det ville koste, men det er vi i hvert fald ikke enige i.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg er da glad for, at arbejdsministeren siger, at det, der ikke skiller os, er, at både arbejdsministeren og VS opererer med, at man skal bryde med den nuværende arbejdsløshedsforsikring, og at man skal tænke på en anden måde. Det er det samme. Der er ingen principiel forskel i vores forslag med

[Elisabeth Bruun Olesen]

hensyn til at stå til rådighed i en arbejdsløshedssituation.

Det er rigtigt, at det, der adskiller os, er dels endestationen, dels tidspunktet. Det vil sige, at det i virkeligheden er økonomien, og det er spørgsmålet, om man vil acceptere, at langtidsarbejdsløse eller arbejdsløse, der i det hele taget ikke har kunnet få arbejde efter en uddannelsesydelse, skal ende på et eksistensminimum.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Arbejdsministeren har flere gange slået på, at det ville være særdeles omkostningsfyldt, og at det ville koste, nu var det oppe i flere milliarder kroner, men forslaget går jo ud på, at de, der modtager arbejdsløshedsdagpenge i dag, får ret til at gå på uddannelse, så egentlig vil den eneste merudgift være den udvidelse, der vil ligge i, at der skal flere lærere og flere uddannelsesstilbud til.

Så vil der måske vel nok være et skred i, at der er nogle af dem, der er uddannelsessøgende i øjeblikket, som vil dukke op i systemet, men også her tror jeg, at vi får en benefit på den sag, nemlig i og med at der er en del af de uddannelsessøgende, som vil opgive deres biarbejde og dermed igen bidrage til, at der er nogle, der kommer i arbejde og ud af arbejdsløshedssystemet. Så det er altså ikke de milliarder kroner, som arbejdsministeren taler om.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg mener, det er fuldstændig urealistisk at forestille sig, at man kunne gennemføre dette forslag, uden at det ville få virkning for de personer, som er under uddannelse inden for andre områder, inden for hele SU-området, fordi der automatisk vil komme et krav om uddannelse. Når de uddannelsessøgende i dag kan få nogle og tyve tusinde kroner og de kan se andre få 80.000-100.000 kr. på en uddannelse, så vil alle jo stille krav om uddannelse. I virkeligheden kunne man måske sige, at dette forslag slet ikke skulle være stilet til arbejdsministeren. Det burde måske være stilet til undervisningsministeren og have været et forslag om en generel uddannelsesydelse til alle på 80.000 kr. eller 100.000 kr. Det er faktisk det, der ligger i VS' forslag.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg kan sige til arbejdsministeren, at forslaget er stilet til arbejdsministeren, fordi det handler om de personer, som er medlem af en arbejdsløhedskasse, og som er blevet dagpengeberettiget, efter at de har opfyldt betingelserne for overhovedet at komme ind i en arbejdsløhedskasse. Det er en begrænsning, men dér har VS så forsøgt at være realistisk. Vi har sagt, det skal gælde de folk, der er kommet ind i dagpengesystemet. Det er de folk, der i en arbejdsløshedssituation vil bruge tiden fornuftigt, vil prøve på at efter- og videreudanne sig, noget, som regeringen ellers i alle mulige andre situationer siger er en god ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 97:

Forslag til lov om forbud mod arbejdsstandsninger m.v. på sygehuse og plejehjem.

Af Pia Kjærsgaard (FP) m.fl.

(Fremsat 5/12 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Det lovforslag, vi her skal behandle, er en genfremsættelse af et forslag, som folketinget har behandlet to gange tidligere, dels i 1980, dels i 1981, og ved begge lejligheder blev det afvist af alle partier bortset fra fremskridtspartiet selv. Det vil det formentlig også blive